

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/120/2023
Identifikačné číslo spisu:	8213200940
Dátum vydania rozhodnutia:	12.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8213200940.3

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Martiny Valentovej a členov senátu JUDr. Petra Brňáka a JUDr. Andrey Dudášovej v spore v spore žalobcu Y. T., narodeného XX. Y. XXXX, X., B. arm. gen. L. U. č. XXXX/X, zastúpeného splnomocnenkyňou JUDr. Dušan Divko, advokát, spol. s r.o., Považská Bystrica, Šoltésovej 346/1, IČO: 36860654, proti žalovanej P. U., narodenej XX. Y. XXXX, X., J. I. XX, zastúpenej splnomocnenkyňou KVASŇOVSKÝ & PARTNERS | ADVOKÁTI s.r.o., Bratislava, Apollo Business Center II, blok A, Prievozská 4, IČO: 51003848, o zaplatenie 20.750 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 7C/21/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. februára 2023 sp. zn. 12Co/44/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom vyporiadania členského podielu v bytovom družstve sumu 9.000,- eur (výrok I.), v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol (výrok II.) a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok III).

1.1. Vychádzajúc z ustanovení § 142 ods. 1, § 149 ods. 4 a 5, § 705 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“ alebo „Občiansky zákonník“) a na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že hodnota členského podielu v bytovom družstve ako pôvodne spoločného majetkového práva strán sporu ako bývalých manželov predstavuje 37.000 eur, z čoho by podiel žalobcu pri jeho vyporiadaní v rámci podielového spoluvlastníctva predstavoval sumu 18.000 eur. V tomto prípade sa však súdu javilo ako spravodlivé priznať žalobcovi práve 9.000 eur a to z dôvodu splnenia dôvodov na disparitu vyporiadacích podielov.

1.2. V tejto súvislosti konštatoval, že súd môže vyjadriť rozdielnosť podielov bývalých manželov pri vyporiadaní spoločnej veci s prihliadnutím na to, ako sa každý z nich zaslúžil o nadobudnutie i udržanie

spoločnej veci, a to tak, že vec prikáže do vlastníctva tomu z manželov, ktorý sa o nadobudnutie a udržanie spoločnej veci zaslúžil výlučne, resp. v prevažnej miere bez toho, aby mu uložil povinnosť druhému manželovi, ktorý sa o jej nadobudnutie a udržanie nezaslúžil, na vyrovnanie podielu zaplatiť určitú finančnú čiastku, alebo aby takýto podiel znížil v prospech jedného z bývalých manželov.

1.3. Súd prvej inštancie ďalej dôvodil, že zákon explicitne neupravuje spôsob nerovného vyporiadania a disparita môže byť vyjadrená nie len percentom či zlomkom, ale aj prikázaním veci jednému z manželov bez toho, aby bol zaviazaný finančne sa vysporiadať s tým druhým, pokiaľ ide o túto vec, alebo mu zaplatí menšiu časť z podielu, t. j. nie rovnakú. Keďže v konaní bolo preukázané, že obstaranie členského podielu zabezpečila žalovaná a navyše žalobca počas trvania manželstva psychicky a fyzicky žalovanú ako manželku napádal, požíval alkoholické nápoje, na čo vynakladal spoločné finančné prostriedky a na úkor potrieb domácnosti a spoločných detí, navyše tak činil dlhodobo, čo významne ovplyvnilo manželské spolužitie a súčasne sa to premietlo do hospodárenia so spoločným majetkom, rozdelil nárok tak, že žalobcovi priznal iba hodnotu zodpovedajúcu sume vo výške 9.000 eur.

1.4. Zdôraznil, že okamihom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu o zrušení práva spoločného nájmu predmetného družstevného bytu a o určení žalovanej za výlučnú nájomníčku a členku bytového družstva v konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 1C/89/2009 došlo k zániku podielového spoluvlastníctva bývalých manželov k členskému podielu v bytovom družstve, preto súd považoval rozhodovanie osobitným výrokom o zrušení podielového spoluvlastníctva k členskému podielu v tomto konaní, tak ako to žiadal žalobca v upresnení žaloby zo dňa 04. júna 2013 za nadbytočné.

2. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 23. januára 2020 sp. zn. 19Co/74/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) ako vecne správny a žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu,

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že podľa jeho názoru boli v konaní preukázané dôvody na aplikáciu disparity vyporiadacích podielov pri rozhodovaní o nároku žalobcu. Dôvodil, že k hlavným dôvodom na jej aplikáciu bolo práve správanie sa žalovanej, ktorá sa výraznou mierou zaslúžila o nadobudnutie družstevného bytu tým, že sa zaviazala u zamestnávateľa odpracovať 10 rokov, od ktorého zamestnávateľa získala pôžičku na časť sumy použitej na úhradu členského poplatku za družstevný byt. Rovnako správne prvoinstančný súd zohľadnil aj zlé správanie sa žalobcu voči žalovanej a ich spoločným deťom, čo tiež viedlo k rozvratu manželstva strán sporu. Nebolo nesprávnym pri vyhodnotení výšky priznanej sumy zohľadniť aj požívanie alkoholu žalobcom za finančné prostriedky, ktoré tak nemohli slúžiť potrebám rodiny. Všetky tieto okolnosti súd prvej inštancie správne vyhodnotil ako dôvody aplikácie disparity pri rozhodovaní v predmetnej veci.

2.2. Vo vzťahu k námietke nemožnosti aplikácie disparity pre uplynutie doby 3 rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov a nevyporiadaniu tohto spoluvlastníctva dovtedy rozhodnutím súdu alebo dohodou zdôraznil, že uplynutie tejto doby nemôže mať za následok aj zánik možnosti rozhodnúť disparitne pri vyporiadaní členského podielu.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), konajúci o prvom dovolaní podanom žalobcom uznesením z 24. augusta 2022 sp. zn. 7Cdo/140/2020, vyššie uvedený rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Najvyšší súd v nadväznosti na žalobcom uplatnení dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP zdôraznil, že právne závery odvolacieho súdu, ktorými sa stotožnil (aj) s právnym názorom súdu prvej inštancie, podľa ktorého i v prípade uplynutia doby 3 rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov a nevyporiadaniu tohto spoluvlastníctva dovtedy rozhodnutím súdu alebo dohodou, nemôže mať uplynutie tejto doby za následok i zánik možnosti rozhodnúť disparitne pri vyporiadaní členského podielu ako majetkového práva podľa § 150 OZ, pri nástupe právnej domnienky podľa § 149 ods. 4 OZ, sa od súčasnej praxe dovolacieho súdu, prezentovanej v danom prípade rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/21/2005 (uverejnenom i v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 3/2008) odkláňajú.

3.2. Poukázal na to, že v predmetnom rozhodnutí najvyšší súd vymedzil, že „rozvedení manželia si môžu

toto spoločné majetkové právo (hodnotu členského podielu v družstve - pozn.) do troch rokov od zániku manželstva vyporiadať v rámci dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, resp. rozhodnutím súdu na návrh podaný na súd v tejto lehote niektorým z rozvedených manželov, a to podľa zásad uvedených v § 150 Občianskeho zákonníka. Po uplynutí tejto lehoty vykonať vyporiadanie členského podielu v rámci režimu bezpodielového spoluvlastníctva manželov už nie je možné. Ak totiž nedôjde k vyporiadaniu hodnoty členského podielu v rámci platne uzavretej dohody manželov o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, resp. rozhodnutím súdu na návrh podaný do troch rokov od zániku manželstva (bezpodielového spoluvlastníctva manželov) platí, že bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je vyporiadané formou nevyvrátiteľnej právnej domnienky uvedenej v § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Keďže členský podiel nepochybne predstavuje majetkovú hodnotu, z hľadiska tohto zákonného ustanovenia ho treba zahrnúť medzi tzv. ostatné majetkové práva manželom spoločné. Pre toto právo primerane platí to, čo o ostatných hnutelých veciach a nehnuteľnostiach, t. j. že sa premenilo do režimu podielového spoluvlastníctva a že podiely oboch sú rovnaké (podiely manželov podľa § 150 Občianskeho zákonníka nemusia byť rovnaké). V takomto prípade sa preto vyporiadanie vykonáva podľa zásad uvedených v § 142 Občianskeho zákonníka a nie za použitia § 150 Občianskeho zákonníka. Treba však zdôrazniť, že už ide len o majetkové právo jedného z rozvedených manželov voči druhému, na existenciu ktorého nemá žiaden vplyv ani jeho prípadný prevod na tretiu osobu.

4. Odvolací súd, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie, opätovne rozhodol rozsudkom z 14. februára 2023, č. k. 12Co/44/2022-504 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku tak, že uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi ešte sumu 9.000 eur (výrok I.) a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II.).

4.1. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že v posudzovanej veci po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nedošlo k zmene skutkových zistení, ktoré by boli odlišné od pôvodných výsledkov dokazovania, preto s poukazom i na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/12/2016, 2Cdo/104/2001 a na základe konštantnej judikatúry, rešpektujúc a stotožňujúc sa so záväzným názorom dovolacieho súdu, dospel odvolací súd k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v druhom zamietajúcom výroku je vecne nesprávny a je ho potrebné postupom podľa § 388 a § 390 CSP zmeniť a žalovanú zaviazat' ešte k úhrade sumy 9.000 eur s lehotou plnenia 30 dní od právoplatnosti rozsudku v zmysle § 232 ods. 3 CSP, so zreteľom na dĺžku trvania sporu (cca 10 rokov) ako i skutočnosť, že žalovaná po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu neuviedla žiadne skutočnosti svedčiacie o potrebe určenia dlhšej lehoty plnenia.

4.2. Okrem iného dôvodil, že v priebehu konania boli súdu prvej inštancie zo strany žalobcu ako aj žalovanej predložené dva znalecké posudky, a to znalecký posudok č. XX/XXXX vyhotovený znalcom P. X. zo dňa 12. septembra 2012, ktorý určil všeobecnú hodnotu bytu vo výške 41.500 eur ku dňu jeho vyhotovenia a znalecký posudok č. XXX/XXXX vypracovaný znalcom Ing. P. V. zo dňa 15. januára 2013, ktorý určil všeobecnú hodnotu bytu vo výške 32.500 eur. Vzhľadom na odlišnosť určenia všeobecnej ceny bytu v predložených znaleckých posudkoch, súd prvej inštancie vychádzal zo všeobecnej ceny bytu rovnajúcej sa priemeru ceny podľa týchto znaleckých posudkov, ktorá predstavuje 37.000 eur. Pokiaľ ide o určenie primeranej náhrady mal súd prvej inštancie za to, že táto sa rovná polovici trhovej ceny bytu (18.500 eur). Predaj bytu žalovanou sa navyše realizoval za sumu, ktorá sa blížila k znaleckým posudkom a to za 35.000 eur na základe kúpnej zmluvy zo dňa 12. januára 2018. Žalobca žiadal po čiastočnom späťvzatí žaloby o výplatu sumy 18.000 eur. Takto bol súdom prvej inštancie predmet konania ustálený na sumu 18.000 eur, čo sa nezmenilo a nebolo stranami spochybnené ani pred týmto rozhodnutím odvolacieho súdu. Súdom právoplatne priznaných a žalovanou už nateraz vyplatených je 9.000 eur.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP, ako aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

5.1. Po stručnej rekapitulácii doterajšieho priebehu konania, porušenie práva na spravodlivý proces (§

420 písm. f) CSP) videla v tom, napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutia, vychádzali z nesprávne zisteného skutkového stavu. Podľa žalovanej sa odvolací súd napriek jej tvrdeniam zamerlal primárne na predložené dôkazy svedčiace v prospech žalobcu, hoci existujú aj odôvodnené argumenty a doložené dôkazy v jeho neprospech.

5.2. Porušenie práva na spravodlivý proces žalovaná videla aj v tom, že dĺžka konania pred prvoinštančným súdom a odvolací súdom bola od podania žaloby po vydanie rozhodnutia neprimerane dlhá. Vzhľadom na dĺžku konania a nevykonávanie žiadnych ďalších dôkazov v konaní bol narušený stav právnej istoty.

5.3. Nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. b) dovolateľka videla pri riešení otázky násilného správania sa podielového spoluvlastníka voči ostatným podielovým spoluvlastníkom a jeho vplyvom na primeranú náhradu určenú pri vyporiadaní spoluvlastníctva. Podľa názoru žalovanej odvolací súd nevzal do úvahy násilné fyzické a psychické správanie žalobcu vo vzťahu k žalovanej a ich deťom žijúcim v spoločnej domácnosti. Mala za to, že so zreteľom na načrtnuté rozdielne skutkové okolnosti prípadu, nemožno očakávať, aby sa v danej veci rozhodlo v súlade s prezentovaným rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2Mcdo/21/2005. V tejto súvislosti tiež poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2007 a 5Cdo/200/2013 a zdôraznila, že pri vyporiadaní spoluvlastníckeho podielu žalobcu nebola v konaní pred odvolacím súdom zohľadnená i miera jej pričinenia sa o nadobudnutie majetku do bezpodielového spoluvlastníctva, a tým následne aj do podielového spoluvlastníctva, vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná uzatvorila zmluvu o návratnej pôžičke na zloženie členského podielu v OS BD Bardejov na družstevný byt a na zaplatenie zvyšnej časti sumy členského podielu, využila dar od svojej matky. Po zániku spoločného nájmu družstevného bytu žalovaná družstevný byt následne odkúpila k čomu aj vynaložila finančné prostriedky. Po zrušení spoločného nájmu žalobcu a žalovanej sa žalovaná o družstevný byt výlučne starala a vykonávala investície do spoločnej veci.

6. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby dovolací súd podané dovolanie ako neprípustné odmietol a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

8. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

10. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03].

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

13. V danom prípade dovolateľka vyvodila prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

14. Dovolateľka argumentovala výlučne tým, že: „... napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutia, vychádzali z nesprávne zisteného skutkového stavu. ... odvolací súd sa napriek jej tvrdeniam zamerlal primárne na predložené dôkazy svedčiace v prospech žalobcu, hoci existujú aj odôvodnené argumenty a doložené dôkazy v jeho neprospech.“. Z obsahu podaného dovolania podľa § 420 písm. f) CSP preto vyplýva, že žalovaná namieta nesprávne zistený skutkový stav a nesprávne hodnotenie predložených dôkazov, ale bez akéhokoľvek bližšieho vysvetlenia z čoho tak usudzuje.

15. Dovolanie žalovanej podľa § 420 písm. f) CSP tak nie je vymedzené zákonom predpísaným spôsobom, kedy nie je odôvodnené v zmysle ustanovenia § 431 CSP. Len samotná polemika žalovanej s procesným postupom nižších súdov nespĺňa predpoklad jasnej a zrozumiteľnej formulácie dovolacieho dôvodu. Dovolateľka obsiahne citovala ustanovenia ústavy, aj Civilného sporového poriadku, avšak z obsahu dovolania okrem konštatovania zmätočnosťnej vady nesprávne zisteného skutkového stavu, túto bližšie nekonkretizovala (t. j. za akej konkrétnej procesnej situácii a akým konkrétnym spôsobom k nej došlo). Dovolanie v tejto časti tak nie je jasné, určité ani zrozumiteľné, pričom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v zmysle ustanovenia § 431 CSP (pozri tiež 4Cdo/90/2022). Z toho dôvodu dovolanie v zmysle ustanovenia § 447 písm. f) CSP odmietol.

16. Dovolateľka existenciu zmätočnosťnej vady videla aj v neprimeranej dĺžke konania.

17. V zmysle čl. 17 Základných princípov CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tomu korešpondujúce procesné právo účastníka môže byť v určitom prípade negatívne dotknuté nečinnosťou súdu, ktorej dôsledkom sú prieťahy v konaní. Právnym prostriedkom ochrany v prípade ich vzniku je právo účastníka obracať sa so sťažnosťou na orgány súdnej správy a právo podať sťažnosť na Ústavný súd Slovenskej republiky. I keď neodôvodnená nečinnosť súdu môže komplikovať účastníkom výkon ich procesných práv, nápravu možno dosiahnuť iba vyššie uvedenými prostriedkami ochrany.

18. Prietahy v súdnom konaní nie sú judikatúrou najvyššieho súdu považované za dôvod, ktorý by bez ďalšieho zakladal procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (viď napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré bolo uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2005, III. ÚS 199/02, II. ÚS 26/95). Preto námietka žalovanej, že v konaní dochádza k prietahom [i keby prípadne bola opodstatnená (pozn.: dovolací súd sa nezaoberal otázkou, či sa v konaní vyskytli prietahy)], sa v zmysle vyššie uvedeného netýka okolností spôsobilých založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania (aj) z § 421 ods. 1 písm. b) CSP (pozri bod 5.3.). V tejto súvislosti namietala odvolacím súdom nesprávne posúdenie otázky násilného správania podielového spoluvlastníka voči ostatným podielovým spoluvlastníkom a jeho vplyv na výšku primeranej náhrady určenej pri vyporiadaní spoluvlastníctva.

20. V dovolaní, prípustnosť ktorého sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá v prvom rade formuláciu právnej otázky a zároveň, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil.

21. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí ísť predovšetkým o otázku právnu. Jej riešenie sa bezprostredne odvíja od aplikácie (výkladu, interpretácie) noriem hmotného alebo procesného práva (napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, Civilných procesných kódexov a pod.). Nemôže ísť (len) o otázku skutkovú, teda takú, ktorá sa spravidla spája s tvrdeniami sporových strán a býva predmetom dokazovania.

22. Dovolací súd upriamuje pozornosť na to, že odvolací súd zmenil napadnutý zamietajúci výrok rozsudku súdu prvej inštancie a žalobe i v tomto rozsahu vyhovel z dôvodu viazanosti názorom dovolacieho súdu vyslovenom v predmetnej veci v jeho predchádzajúcom rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/140/2020, podľa ktorého ak nedôjde k vyporiadaniu hodnoty členského podielu v rámci platne uzavretej dohody manželov o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, resp. rozhodnutím súdu na návrh podaný do troch rokov od zániku manželstva (bezpodielového spoluvlastníctva manželov) platí, že bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je vyporiadané formou nevyvrátiteľnej právnej domnienky uvedenej v § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Keďže členský podiel nepochybne predstavuje majetkovú hodnotu, z hľadiska tohto zákonného ustanovenia ho treba zahrnúť medzi tzv. ostatné majetkové práva manželov spoločné. Pre toto právo primerane platí to, čo o ostatných hnuteľných veciach a nehnuteľnostiach, t. j. že sa premenilo do režimu podielového spoluvlastníctva a že podiely oboch sú rovnaké (podiely manželov podľa § 150 Občianskeho zákonníka nemusia byť rovnaké). V takomto prípade sa preto vyporiadanie vykonáva podľa zásad uvedených v § 142 Občianskeho zákonníka a nie za použitia § 150 Občianskeho zákonníka. Pri ustálení hodnoty vyporiadavanej majetkovej hodnoty (členského podielu) odvolací súd vychádzal z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/291/2006, podľa ktorého hodnotu členského podielu ako majetkovú hodnotu je treba vyjadriť ako všeobecnú (trhovou) cenu bytu, ktorú cenu následne pre účely rozhodnutia prevzal od prvoinštančného súdu, ktorý vychádzal z dvoch znaleckých posudkov a ustálil ju na sumu 37.000 eur - ako priemer cien vyplývajúcich z týchto posudkov. A nakoľko v súdnej veci po zrušení rozhodnutí dovolacieho súdu nedošlo k zmene skutkových zistení, rešpektujúc a stotožňujúc sa so záväzným názorom dovolacieho súdu a judikatúry v ňom uvedenej, cez zmenu rozhodnutia prvoinštančného súdu v napadnutej zamietajúcej časti žalovanú zaviazat ešte k úhrade sumy 9.000 eur a tým priznal žalobcovi polovicu hodnoty členského podielu z titulu vysporiadania spoločného majetkového práva, transformovaného zákonnou domnienkou podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka do režimu podielového spoluvlastníctva.

23. So zreteľom na nastolenú dovolaciu otázku najvyšší súd zdôrazňuje, že právne významné okolnosti, od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 CSP), záviseli od skutkového substrátu, ktorého obsah limitoval aj záver o tom, či existuje nárok žalobcu na zaplatenie polovice

hodnoty členského podielu v bytovo družstve súvisiaci s vyporiadaním spoločného majetkového práva žalobcu a žalovanej v zmysle § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka a v akom rozsahu, ako i od normy, ktorú je potrebné aplikovať na takto ustálený skutkový stav.

24. Samotná dovolacia argumentácia žalovanej (kvalifikovane zastúpenej advokátom) je čiastočne v rozpore s uplatnením dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď na podporu svojich tvrdení cituje z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/156/2007 a 5Cdo/200/2013, z ktorých podľa žalovanej možno vyabstrahovať, že pri vyporiadaní spoluvlastníckeho podielu nebola v konaní pred odvolacím súdom zohľadnená miera jej pričinenia sa o nadobudnutie majetku do bezpodielového spoluvlastníctva, a tým následne aj do podielového spoluvlastníctva, vzhľadom na skutočnosť, že uzatvorila zmluvu o návratnej pôžičke na zloženie členského podielu na družstevný byt - na zloženie členského podielu v OS BD Bardejov, a že zaplatila zvyšnú časť sumy členského podielu prostredníctvom daru od svojej matky, pričom po zániku spoločného nájmu družstevný byt následne odkúpila, k čomu vynaložila finančné prostriedky a po zrušení spoločného nájmu sa o družstevný byt starala výlučne sama a vykonávala investície do spoločnej veci. Podľa žalovanej odvolací súd tiež nevzal do úvahy násilné fyzické a psychické správanie žalobcu vo vzťahu k nej a ich deťom žijúcim v spoločnej domácnosti.

25. Vo veci nie je sporu, že členský podiel v bytovom družstve sa ako majetková hodnota dostal do podielového spoluvlastníctva sporových strán a že podiely oboch sú rovnaké (§ 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka); z toho vyšiel aj odvolací súd. Podstatou veci je otázka, či je možné s odkazom na právnu úpravu § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka a výlučne v jej právnom režime znížiť nárok na vyrovnávací podiel (t. j. na primeranú náhradu) z dôvodu násilného správania sa podielového spoluvlastníka voči ostatným podielovým spoluvlastníkom a z dôvodu pričinenia sa len jedného zo spoluvlastníkov o získanie vysporiadavaného majetkového práva, jeho udržiavanie, vrátane investície do neho.

26. Dovolací súd opakovane odkazuje na svoje rozhodnutie sp. zn. 2MCdo/21/2005, uverejnené v Zbierka stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 3/2008, v ktorom vymedzil, že „rozvedení manželia si môžu toto spoločné majetkové právo (hodnotu členského podielu v družstve - pozn.) do troch rokov od zániku manželstva vyporiadať v rámci dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, resp. rozhodnutím súdu na návrh podaný na súd v tejto lehote niektorým z rozvedených manželov, a to podľa zásad uvedených v § 150 Občianskeho zákonníka. Po uplynutí tejto lehoty vykonať vyporiadanie členského podielu v rámci režimu bezpodielového spoluvlastníctva manželov už nie je možné. Ak totiž nedôjde k vyporiadaniu hodnoty členského podielu v rámci platne uzavretej dohody manželov o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, resp. rozhodnutím súdu na návrh podaný do troch rokov od zániku manželstva (bezpodielového spoluvlastníctva manželov) platí, že bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je vyporiadané formou nevyvrátiteľnej právnej domnienky uvedenej v § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Keďže členský podiel nepochybne predstavuje majetkovú hodnotu, z hľadiska tohto zákonného ustanovenia ho treba zahrnúť medzi tzv. ostatné majetkové práva manželom spoločné. Pre toto právo primerane platí to, čo o ostatných hnutelných veciach a nehnuteľnostiach, t. j. že sa premenilo do režimu podielového spoluvlastníctva a že podiely oboch sú rovnaké (podieľ manželov podľa § 150 Občianskeho zákonníka nemusia byť rovnaké). V takomto prípade sa preto vyporiadanie vykonáva podľa zásad uvedených v § 142 Občianskeho zákonníka a nie za použitia § 150 Občianskeho zákonníka. Treba však zdôrazniť, že už ide len o majetkové právo jedného z rozvedených manželov voči druhému, na existenciu ktorého nemá žiaden vplyv ani jeho prípadný prevod na tretiu osobu.“.

27. Na základe uvedeného je preto možné vyvodiť jedine to, že prechodom hodnoty členského podielu do podielového spoluvlastníctva bývalých manželov, s tým že každému z bývalých manželov bude prináležať jedna polovica tejto hodnoty, odoprieť priznať túto hodnotu v zásade možné nie je, pretože by tým došlo de facto k odňatiu vlastníckeho práva bez náhrady.

28. K odopreniu priznania uvedenej hodnoty v rámci režimu vysporiadania podielového spoluvlastníctva

(§ 142 a nasl. Občianskeho zákonníka) nemôže viesť ani argumentácia žalovanej o pričinení sa na získaní vysporiadavaného majetkového práva, jeho udržiavanie ako ani investovanie do neho, pretože vysporiadanie nárokov spočívajúcich v investíciách z výlučného majetku do majetku spoločného ako aj zohľadnenie starostlivosti o rodinu a zaslúženie sa o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí bolo možné uplatniť len v konaní o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. v konaní začatom do 3 rokov od zániku tohto majetkového spoločenstva. Napokon žalovaná najprv predmetnú obrannú argumentáciu použila vo vzťahu k vysporiadavaniu daného členského podielu podľa režimu bezpodielového spoluvlastníctva (§ 150 Občianskeho zákonníka), ktorý umožňuje požadovať, aby sa oprávnenému uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, ako i jeho pričinenie sa o spoločnú vec, čo ale v danom prípade neprichádzalo do úvahy (pozri predchádzajúce zrušujúce uznesenie dovolacieho vydané v predmetnej právnej veci sp. zn. 7Cdo/140/2020). Dovolací súd preto nemá pochybnosti o tom, že dovolacia argumentácia žalovanej smerujúca k požiadavke zníženia vyrovnávacieho podielu žalobcovi v rámci žalobnej požiadavky na primeranú náhradu v režime vysporiadavania podielového spoluvlastníctva (§ 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka) i s odkazom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/156/2007 a 5Cdo/200/2013, je zjavnou reakciou na záver odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím dovolacieho súdu sp. zn. 7Cdo/140/2020 (keďže odvolací súd si nedal moc námahy pri odôvodňovaní napadnutého rozsudku, čo však žalovaná nenapadla), podľa ktorého hodnota členského podielu prešla do podielového spoluvlastníctva sporových strán s tým, že každému z bývalých manželov zásadne prináleží jedna polovica tejto hodnoty, ktorú požiadavku v režime vysporiadania podielového spoluvlastníctva v zásade nie je možné odoprieť, a dovolateľka sa pri vedomí tohto právneho názoru odvolacieho súdu snaží dosiahnuť pre seba priaznivý výsledok konania.

29. Tu je potrebné si uvedomiť, že okamihom nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu o zrušení práva spoločného nájmu družstevného bytu a o určení žalovanej za výlučnú nájomníčku a členku bytového družstva v konaní vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 1C/89/2009 došlo okrem iného i k zániku podielového spoluvlastníctva bývalých manželov k členskému podielu v bytovom družstve, ktorého vlastníčkou sa stala žalovaná. Členský podiel v družstve sa ako pôvodne spoločné majetkové právo manželov stal vo vzťahu k družstvu majetkovým právom už len jedného z manželov a to žalovanej. V danom spore sa rozhoduje už len o primeranej náhrade ustupujúceho spoluvlastníka, pri ktorom rozhodovaní žalovanou namietané násilné správanie žalobcu nemohlo byť právne významnou skutkovou okolnosťou, s ktorou by zákonodarca spájal možnosť zníženia, prípadne nepriznania tejto náhrady.

30. Pokiaľ sa žalovaná odvoláva na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/156/2007 a 5Cdo/200/2013, z oboch prípadov - ako to vyplýva zo samotnej citácie z nich žalovanou v dovolaní: „Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR, 4Cdo/156/2007 ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Je vecou súdu, aký význam bude klásť ďalším jednotlivým skutočnostiam a ako ich vyhodnotí vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu. Veľkosť spoluvlastníckeho podielu je významným, no nie vždy rozhodujúcim kritériom. Pod účelným využitím veci je treba rozumieť predovšetkým využitie veci na účel, na ktorý je vec určená. Pri vyporiadaní treba rozdielne hodnotiť využitie bytu v ktorom dlhodobo jeden zo spoluvlastníkov býval.“ a „V zmysle rozsudku Najvyššieho súdu SR, 5Cdo/200/2013 je pri prikázaní veci jednému alebo viacerým spoluvlastníkom nutné prihliadať aj na to, aby sa vytvorili priaznivé podmienky na nerušené využitie veci a vznikom nového spoluvlastníckeho vzťahu nedochádzalo k vzniku nových sporných situácií. Preto pri prikázaní veci by mal súd zohľadniť aj správanie spoluvlastníkov, ktorý zo spoluvlastníkov vykonával investície do spoločnej veci, ktorý a ako zabezpečoval správu spoločnej veci, ktorý spoluvlastník má na ďalšom užívaní veci najnaliehavejší záujem, či ktorý spoluvlastník dokáže najlepšie zabezpečiť riadne ďalšie využitie spoločnej veci a podobne. Podmienkou prikázania veci jednému alebo viacerým spoluvlastníkom je poskytnutie primeranej náhrady. Zákon neuvádza, čo treba považovať za primeranú náhradu. Primeranú náhradu určuje súd, spravidla však vychádza zo znaleckého posudku o obvyklej cene veci, z informácií subjektov

zaoberajúcich sa kúpou a predajom podobných vecí či podkladov priamo od účastníkov konania. Súd môže upustiť od rozhodnutia o zaplatení primeranej náhrady, a to vtedy, ak inak oprávnený spoluvlastník vyhlási, že zaplatenie primeranej náhrady nežiada.“ je zrejmé, že odvolací súd sa právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalovanej, neodklonil v nastolenej otázke (viď bod 25.) od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej uvedenými rozhodnutiami najvyššieho súdu, a to s ohľadom na skutkové zistenia v danej veci - tak ako sú bližšie uvedené v bode 29. tohto rozhodnutia. To znamená, že namietané skutkové okolnosti by mohli mať v právnom režime ustanovenia § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka význam len vo vzťahu k rozhodovaniu o spôsobe vysporiadania spoločnej veci, ktorá ale v danom spore nie je v hre, pretože žalovaná sa stala výlučnou vlastníčkou členského podielu právoplatným rozhodnutím súdu v inom konaní (pozri bod 29.).

31. Na základe uvedeného v bodoch 19. až 30. dovolateľka v tejto časti dovolania neopodstatnene uvádzala dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, resp. aj podľa písm. a) uvedeného zákonného ustanovenia.

32. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalovanej neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva na namietanom nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jej nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

33. Dovolací súd rozhodol o trovách dovolacieho konania podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP. Súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Dovolací súd preto priznal žalobcovi právo na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanej.

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.